

Strategia Rozwoju Polityki Młodzieżowej dla Miasta Tarnowa

Tarnów, październik 2017 r.

Wstęp

Strategia powstała w ramach projektu „Małopolskie Forum Polityki Młodzieżowej” realizowanego w ramach Programu Erasmus+. Powstała ona na kanwie dyskusji, debat open space oraz warsztatów odbywających się podczas Forum, w którym poza tarnowską młodzieżą brali udział przedstawiciele biznesu, samorządowcy, osoby pracujące z młodzieżą oraz przedstawiciele trzeciego sektora. Uwzględnia ona postulaty uczestników projektu, w tym w większości postulaty wysunięte przez młodych ludzi.

Strategia określa kierunki zmian oraz działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do poprawy sytuacji młodzieży. Ma ona charakter wzorcowy, a jednym z celów jej stworzenia oraz rozpowszechnienia jest promowanie idei dialogu usystematyzowanego oraz zachęcenia przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz młodzieży z innych miast do realizacji podobnych projektów, zwieńczonych przygotowaniem postulatów skierowanych do władz lokalnych. Dokument ma charakter kilkuletni, a jego pełna realizacja może odbyć się w ciągu 2-4 lat.

Stworzona strategia swoim zakresem obejmuje wszystkie dziedziny przestrzeni publicznej powiązane z młodzieżą, a mianowicie:

- udział młodzieży w sprawowaniu władzy publicznej,
- stwarzanie szans dla rozwoju własnej aktywności młodego pokolenia,
- wspieranie młodzieży w edukacji, w nabywaniu wiedzy i umiejętności,
- wspieranie młodzieży na rynku pracy, w tym także przedsiębiorczości młodych,
- wspieranie młodzieży w kształtowaniu przestrzeni związanej z kulturą, rekreacją oraz kulturą fizyczną.

1. Edukacja

1.1. Edukacja szkolna

Polski system edukacji jest regulowany ogólnopolskimi rozporządzeniami Ministerstwa Edukacji Narodowej, dlatego samorząd nie ma możliwości wpływania na kluczowe decyzje w sprawach programów nauczania czy podstaw programowych. Ale ma duże możliwości, aby wspierać szkoły i zarządzających nimi dyrektorów przez dodatkowe projekty czy dofinansowania zadań.

Obecnie mały nacisk został położony na naukę praktycznych i przydatnych w dorosłym życiu umiejętności. Przeciętny absolwent szkoły ogólnokształcącej nie ma jakiegokolwiek wiedzy na temat zakładania i rozwoju własnego biznesu. A jak pokazują badania liczba młodych przedsiębiorców wzrasta. Uczniowie znają doskonale budowę pantofelka, rozwiązują z łatwością funkcje kwadratowe – słusznie. Jednak brakuje im wiedzy o działaniu ZUS-u, nie wiedzą jak odprowadzać do niego składki, jak działa system ubezpieczeń zdrowotnych i co powinni w związku z tym zrobić, gdy

już niebawem wejdą w dorosłe życie. Wsparciem dla uczniów mogłyby być zajęcia pozalekcyjne z zakresu podstaw ekonomii oraz praktycznych porad doświadczonych przedsiębiorców.

Nowoczesne miasta Polski stawiają na ogólnodostępną współpracę szkół razem z uczelniami i biznesem. W Tarnowie w kilku szkołach ta współpraca zaczyna się tworzyć, a w wielu jeszcze o niej nie pomyślano. Dobrym rozwiązaniem, obserwowanym u większych aglomeracji jest przekazanie tych kompetencji samorządowi. To urzędnicy czuwają nad współpracą i wspierają poszukiwania dobrych partnerów. Współpraca Miasto-Szkoła-Uczelnia-Biznes daje możliwość najlepszego rozwoju dla przyszłych pracowników oraz szkół, które ich kształcą, a pracodawcą świetny materiał na przyszłych pracowników.

W tarnowskich szkołach bardzo trudno kształcić młodych liderów, gdyż nie ma do tego odpowiednio wykwalifikowanego personelu oraz przestrzeni do tworzenia nowych programów kształcenia. Bardzo dobrym rozwiązaniem tego problemu może okazać się „Szkoła Liderów”, która powstaje, dzięki organizacjom pozarządowym. W ostatnich latach zainteresowanie samorozwojem oraz kształceniem swoich cech przywódczych wzrasta, dlatego rozwój tej sfery jest konieczny. Brak szkolenia wyróżniających jednostek jest też szczególnie zauważalny w braku Indywidualnego Toku/Programu Nauczania dla wybitnych uczniów.

Po raz pierwszy od wielu lat Magistrat zrezygnował z jego finansowania zostawiając tym samym utalentowanych uczniów na łasce nauczyciela. Ciężka jednak wymagać, aby pedagog bezpłatnie poświęcała dodatkowych kilka godzin tygodniowo.

Porównując tarnowskie placówki publiczne i niepubliczne możemy zaobserwować, że w szkołach publicznych rodzice znacznie mniej chętnie angażują się w życie szkoły, ponieważ ich głos nie jest słuchany. W szkołach niepublicznych, gdzie rodzice wkładają swoje własne fundusze na kształcenie dziecka mają więcej do powiedzenia, ponieważ chcą kontrolować czy pieniądze te zostały dobrze wykorzystane. I ta praktyka powinna zostać przeniesiona do szkół publicznych. Rodzice i uczniowie często widzą więcej niż dyrektorzy zarządzający placówkami, dlatego ich ocena powinna być brana pod uwagę. Samorząd powinien zachęcać szkoły do tworzenia dobrze działających rad rodziców, jako organów doradczych i opiniotwórczych przy dyrektorze szkoły. Aby zwiększyć udział rodziców wystarczy wprowadzić system oceny nauczycieli, na wzór wielu polskich uczelni wyższych. Dzięki ocenie rady, dyrektor będzie mógł podejmować decyzję o przydziale nagród czy specjalnych premii.

Młodzi rodzice, którzy posyłają swoje pociechy do szkół coraz częściej zwracają uwagę na możliwość korzystania ich dziecka ze świetlicy szkolnej oraz możliwości zjedzenia ciepłego posiłku podczas zajęć, kiedy dziecko przebywa w szkole ponad siedem godzin. W tarnowskich szkołach świetlica kojarzy się z nudnym siedzeniem w oczekiwaniu na przyjście rodziców. A to właśnie czas spędzony po zajęciach mógłby być czasem wskazywania dziecku dobrych praktyk, takich jak nauka „jak się uczyć, żeby się nauczyć”, profilaktyki czy popularyzacja wolontariatu. Uczeń polskiej szkoły niestety nie ma pojęcia jak zwiększyć efektywność swojej nauki oraz przyswoić dużą partię materiału. Metody używane w szkołach są często przestarzałe i nie zmieniły swojego kształtu od ponad stu lat. W tarnowskich szkołach część dzieci nie ma możliwości zjedzenia posiłku, ponieważ liczba miejsc jest bardzo niewielka. To duży problem dla rodziców, którzy nie mogą odebrać swojego dziecka wcześniej, ponieważ są w pracy.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
szkoły otrzymują duże wsparcie od organizacji pozarządowych, dzięki czemu uczniowie mogą uczestniczyć w dodatkowych zajęciach edukacyjnych	brak nowoczesnych metod nauczania oraz szkolenia nauczycieli w tym zakresie
szeroka oferta edukacyjna	brak dobrze zarządzanymi finansami na edukację, które w Tarnowie wynoszą ponad 1/3 budżetu
prowadzenie przez organizacje pozarządowe wykładów i spotkań popularyzujących naukę	ograniczone możliwości samorządu do ingerowania w podstawy programowe
Szanse:	Zagrożenia:
stworzenie dobrej siatki szkół oraz rezygnacja z rejonizacji	obecna sytuacja może prowadzić do dużego spadku zainteresowania pracą naukową wśród ludzi młodych
w Tarnowie po reformie edukacji wprowadzono nowy model nauczania. Jedna ze Szkół Powszechnych realizuje program dwujęzyczności, czego wcześniej nie było na poziomie publicznej szkoły podstawowej	większa demotywacja uczniów do nauki
działające i rozwijające się projekty edukacyjne, takie jak np. Szkoła Liderów	w konsekwencji nieprzystosowanie młodzieży do dorosłego życia

1.2. Szkolnictwo wyższe

Studiowanie samo w sobie jest wartością. W XXI wieku warto studiować, by rozwijać swoje zainteresowania, pasje lub by odkrywać, to co może się nimi stać. Studia dają możliwości, nie tyle otwierają drzwi, co dają klucz do ich otwarcia.

Według badań CBOS z maja 2017 r. 86% badanych uważa, że warto się kształcić. Studia są tą formą edukacji, której powszechność wzrasta. To możliwość uczęszczania na różnorodne zajęcia, obcowania z wiedzą, nowymi technologiami, rozwiązaniami praktycznymi. Studia same w sobie są drogą uczenia się jak się uczyć, samorozwoju, to czas rozwoju intelektualnego i interpersonalnego, zawierania nowych znajomości, poznawania świata.

Szkolnictwo wyższe w swoim obszarze daje możliwości projektowania młodemu człowiekowi jego przyszłości. Niestety nie gwarantuje mu zrealizowania tego projektu. Podstawowym zagrożeniem w obszarze szkolnictwa wyższego jest to, czy jego współczesny kształt umożliwi karierę. Czy studia są

przydatne do dalszego rozwoju zawodowego. Sytuacja rynku pracy pokazuje z jednej strony, że rośnie potrzeba wykwalifikowanej kadry, niemniej jednak z drugiej istnieje duży problem bezrobocia osób z dyplomem wyższej uczelni. A zdobycie pracy jest podstawową potrzebą absolwenta uczelni niezależnie od kierunku, miejsca studiowania.

Kluczowymi kierunkami zmian w obszarze szkolnictwa wyższego w kontekście polityki młodzieżowej jest traktowanie studentów nie jako przedmiotu, ale jako podmiotu dialogu społecznego.

W każdej społeczności miejskiej studenci powinni być ważnym elementem społeczeństwa, dostrzeganym i dającym się dostrzegać pozytywnie. W mieście takim jak Tarnów, które w perspektywie przyszłości (nie tak znowu dalekiej) wyludni się jeszcze bardziej niż do tej pory, warto zadbać o tę grupę młodych ludzi, którzy mogą je rozwinąć. Są potencjałem, o który należy dbać, by korzyść była obopólna. Zatrzymanie studentów – zarówno miejscowych, jak i napływowych – umożliwić może progres miasta. Może się to udać, jeśli sprzężenie zwrotne następujące na tej linii będzie miało praktyczny wymiar. To znaczy, jeśli młodym ludziom miasto będzie miało do zaoferowania miejsca pracy, rozwoju, stwarzania inicjatyw społecznych, kulturalnych etc.

Konieczne jest stawianie na rozwój wiedzy i umiejętności praktycznych. Potrzebna jest do tego infrastruktura – dydaktyczna, naukowa, progres, bowiem stanie w miejscu równoznaczne jest z cofaniem.

Potrzebne są kierunki i specjalności kształcenia na studiach dostosowywane do aktualnego i przyszłościowego zapotrzebowania rynku pracy, nastawione na praktyczny wymiar edukacji. Niezbędna jest współpraca ze środowiskiem lokalnym – firmami, organizacjami życia publicznego. Takie działania umożliwią płynny transfer pomiędzy byciem studentem, a stawianiem się pracownikiem, dodać należy, cennym pracownikiem.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
powszechny dostęp do studiowania	nieprzekładalność zdobytego wykształcenia na znalezienie pracy adekwatnej do wykształcenia
różnorodność oferowanych kierunków, umożliwiająca odnajdywanie, realizowanie swoich zainteresowań i pasji, a także zdobycie zawodu	teoretyzowanie zamiast wykształcania praktycznych umiejętności i kompetencji
możliwość aktywnego uczestnictwa w konferencjach naukowych, projektach, inicjatywach studenckich, młodzieżowych	trudności „przebicia się” absolwentów z mniejszych ośrodków uczelnianych na rynku pracy, a także w sferze nauki
Szanse:	Zagrożenia:
zdobywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej budujących warsztat przyszłego	nieadekwatność wiedzy zdobywanej na studiach do potrzeb rynku

pracownika	
kształcenie praktyczne	edukowanie na sztukę
otwieranie się na potrzeby środowiska lokalnego, potrzeby rynku	niemożność zdobycia pracy w „wyuczonym” zawodzie, brak miejsc pracy w mieście

1.3. Edukacja pozaformalna

Edukacja pozaformalna przede wszystkim kojarzy się w Tarnowie z działaniami organizacji pozarządowych, które wspierają młodzież w samorozwoju, rozwijaniu swoich zainteresowań oraz pozyskiwaniu wiadomości, których nie mogą zdobyć w szkole.

W Tarnowie od 2017 r. działa punkt Eurodesk-u, który prowadzony przez organizację pozarządową jest świetnym miejscem rozwoju młodego tarnowianina. Doświadczenie zdobyte podczas spotkań z ludźmi z różnych kręgów kulturowych jest doświadczeniem, które na pewno zaowocuje lepszym zrozumieniem innych czy rozwojem własnych kompetencji. Eurodesk bardzo mocno wspiera eurointegrację młodzieży. Również wolontariat za granicami kraju umożliwi lepsze poznanie siebie, zdobycie nowych doświadczeń czy wzbogacenie rekomendacji do zatrudnienia w przyszłej pracy. Ale EURODESK to nie tylko wolontariat, ale rzeczywista i fachowa pomoc w znalezieniu pracy oraz dobrej oferty studiów za granicą, z czego korzysta coraz więcej młodych tarnowian.

Odpowiedzią na potrzebę wspierania wolontariatu jest projekt powołany przez dwie organizacje pozarządowe w pn. Tarnowski Inkubator Wolontariatu, który ma być swoistym pośrednikiem w szukaniu wolontariuszy wśród mieszkańców subregionu tarnowskiego przez organizacje. Ważnym założeniem projektu jest szkolenie i edukacja wolontariuszy oraz wskazywanie drogi organizacjom, aby nie tylko korzystały z zasobów wiedzy wolontariuszy, ale przede wszystkim je rozwijały.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
dobrze działający punkt EURODESK-u, który mocno angażuje się we wspieranie edukacji pozaformalnej na poziomie miejskim oraz regionalnym	miasto słabo wspiera działania w obszarze edukacji pozaformalnej
duża ilość organizacji pozarządowych realizujących projektu z zakresu edukacji pozaformalnej	brak łączenia edukacji formalnej z edukacją pozaformalną przez tarnowskie placówki oświatowe
ogromna chęć młodzieży do pracy wolontariackiej	marginalizacja Młodzieżowej Rady Miejskiej i samorządności uczniowskiej
Szanse:	Zagrożenia:

dzięki Tarnowskiemu Inkubatorowi Wolontariatu, możliwe będzie większe dotarcie do potencjalnych osób, chcących zaangażować się w wolontariat	brak zainteresowania władz głosem młodych mieszkańców miasta
dzięki działalności EURODESKU pojawia się możliwość eurointegracji tarnowskiej młodzieży	zniechęcenie ludzi młodych do angażowania się w życie publiczne
wspieranie przez nauczycieli i koordynatorów organizacji pozarządowych młodzieży w realizacji ich pomysłów	niezrozumienie przez władze potrzeb młodych mieszkańców, prowadzące w konsekwencji do pogłębiania się regresu demograficznego

Proponowane kierunki zmian w obszarze edukacji:

- a) Utworzenie oddzielnego stanowiska ds. współpracy urzędu miasta ze szkołami, uczelniami i biznesem. Dając kompetencję łącznika między tymi sferami magistrat skróciłby drogę poszukiwania i pozyskiwania partnerów oraz wspierałby rozwój kierunków, które mają duże znaczenie dla gospodarki.
- b) Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy rodzicami, uczniami oraz szkołą. Szkoła powinna dać możliwość wprowadzania zmian i ingerowania w proces kształcenia ich dzieci. Podobny kształt przyjęły placówki prywatne, w których rodzice mogą decydować i wspierać edukację dziecka.
- c) Słowacy ponad 12 lat temu wprowadzili tzw. „bon edukacyjny”, są to środki przeznaczone na zajęcia dodatkowe dla uczniów poza godzinami szkolnymi. Wprowadzenie takiego finansowania byłoby dużym ułatwieniem rodzicom procesu uczenia się ich dzieci jak również wpłynęłoby na efekty nauki podczas egzaminów. Na przykład wprowadzenie finansowania dwóch godzin tygodniowo z zajęć efektywnego uczenia – neurodydaktyki oraz zajęć z lektorem języka obcego, wpłynęłoby na poziom edukacji i kształcenia tarnowskich uczniów.
- d) Wypracowanie mechanizmów współpracy z uczniami oraz wsłuchanie się w problemy jakie obserwują na co dzień, korzystając z oferty edukacyjnej miasta.
- e) Wspieranie wolontariatu, który daje możliwości rozwoju kompetencji oraz zdobycia nowych umiejętności i doświadczenia. Bardzo często wolontariat nie rozwija wolontariusza i polega tylko na pracy podczas zbiórek publicznych.
- f) Wspieranie organizacji pozarządowych, które realizują projekty z zakresu edukacji pozaformalnej oraz zwiększenie zainteresowania wśród uczniów możliwościami kształcenia.
- g) Zwiększenie znaczenia Młodzieżowej Rady Miejskiej oraz przyznanie jej stałego budżetu. Zobligowanie szkół do organizacji wyborów, aby każda szkoła miała swojego przedstawiciela.

2. Kultura i sztuka

W Tarnowie oferta w obszarze kultury dla młodzieży nie jest wystarczająco rozwinięta. Młodzież często wybiera zajęcia lub wydarzenia kulturalne w miastach takich jak Kraków, Rzeszów czy Dębica. Podczas gdy w przypadku miast wojewódzkich jest to zrozumiałe, to mniejsza od Tarnowa Dębica powinna być sygnałem niepokojącej sytuacji w mieście.

Ważnym elementem tarnowskiej edukacji kulturalnej są dwie placówki kształcące młodzież. Zespół Szkół Muzycznych oraz Zespół Szkół Plastycznych, które umożliwiają przygotowanie na studia artystyczne. Poziom nauczania w obu placówkach jest na dobrym poziomie, a uczniowie uzyskują wysokie wyniki w egzaminach oraz posiadają wybitne osiągnięcia w swoich dziedzinach artystycznych.

Biuro Wystaw Artystycznych w Tarnowie to miejsce, które może poszczycić się swoją ogólnopolską renomą. W tej instytucji kultury młodzież może uczestniczyć od czasu do czasu w ciekawych warsztatach oraz oglądać ciekawe wystawy sztuki współczesnej. Tarnowski Teatr im. L. Solskiego, jako jedyny teatr miejski od lat jest poddawany ostrej krytyce przez lokalnych artystów oraz przez radnych miejskich. Wiele emocji wzbudzały sztuki prezentowane w ubiegłym sezonie teatralnym. Dużą zmianą w tarnowskim teatrze może okazać się nowa osoba zarządzająca obszarem artystycznym, jednak duży niepokój budzi kształt budżetu i wysokość dofinansowania teatru przez samorząd.

Od dwudziestu pięciu lat w Tarnowie działa Teatr Tuptusie, który jako organizacja pozarządowa zajmuje się edukacją teatralną swoich podopiecznych oraz młodzieży w zakresie kultury. Jego interdyscyplinarne podejście do kształcenia młodych adeptów sztuk teatralnych, daje doskonałe efekty, dzięki czemu otrzymują wiele nagród. A ich spektakle przez 25 lat zobaczyła ponad 110 000 publiczność.

W Tarnowie funkcjonuje Pałac Młodzieży, który jako jednostka zajmuje się edukacją kulturalną i dydaktyczną dzieci i młodzieży. Niestety jego oferta, pomimo bardzo wysokiego finansowania z Urzędu Miasta Tarnowa, nie jest bardzo atrakcyjna. Na dobrym poziomie stoją działające przy Pałacu Młodzieży drużyny sportowe, które jednak od lat zmagają się z ogromnymi trudnościami finansowymi. Podobnym miejscem jest prowadzone przez organizację pozarządową „Siemacha”, której oferta jest niezwykle różnorodna i atrakcyjna, a przy tym darmowa.

Tarnowski samorząd nie słucha swoich mieszkańców i ich pomysłów na miasto. Grupa społeczników zaprezentowała projekty rewitalizacji dawnego amfiteatru, które spotkały się z dużą akceptacją środowiska mieszkańców. Nowy obiekt miał spełniać nie tylko funkcję otwartej przestrzeni scenicznej, ale również rozwijać inne dziedziny sztuki i kultury. Miasto pomimo dużego sprzeciwu obywateli przystąpiło do przetargu na swój projekt. Także poparcie pomysłu przez Młodzieżową Radę Miejską nie zostało wzięte pod uwagę, a ich opinia została sporządzona na podstawie przeprowadzonych konsultacji z młodymi ludźmi, którzy uczą się w Tarnowie.

Jak w każdym obszarze rozwoju miasta, tak i w kulturze bardzo duże wsparcie oferują organizacje pozarządowe, których oferta jest dopasowana do zainteresowań grupy odbiorców. Młodzi artyści w

Tarnowie mogą liczyć na wsparcie samorządu w postaci stypendiów artystycznych, których wartość jest niższa od stypendiów tzn. naukowych za osiągnięcia dydaktyczne. Młodzi artyści zwracają uwagę, że wysokość stypendiów jest mała. W roku kalendarzowym 70% kwoty przeznaczone jest na stypendia wspierające rozwój nauki, a rozwój artystycznych kierunków wspiera zaledwie 15% tego budżetu. Jest to kwota nie proporcjonalna do osiągnięć uczniów.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
tarnowskie organizacje pozarządowe mocno wspierają miasto w rozwoju kultury	brak możliwości mieszkańców na kształt oferty kulturalnej w mieście
młodzież ma możliwość wpływać na ofertę kulturalną oferowaną przez organizacje pozarządowe	brak infrastruktury zapewniającej miejsca do wystawiania większych form artystycznych
w Tarnowie prowadzone są dwie szkoły artystyczne: Zespół Szkół Muzycznych I st. i II st. oraz Zespół Szkół Plastycznych	mało interesująca oferta proponowana przez ośrodki kultury podlegające samorządowi
Szanse:	Zagrożenia:
budowa sali koncertowej przy Zespole Szkół Muzycznych w Tarnowie	spadek wydatków na kulturę w mieście
zmniejszenie opłat za sale koncertowe, wystawowe, aby ułatwić organizację wydarzeń kulturalnych organizacją pozarządowym	budowa infrastruktury kulturalnej niezgodna z wolą mieszkańców, której ma służyć ta przestrzeń
zmiana na stanowisku dyrektora artystycznego Teatru im. L. Solkiego w Tarnowie.	brak dopuszczenia głosu mieszkańców w obszarze infrastruktury kulturalnej może spowodować spadek zainteresowania kulturą w mieście

Proponowane kierunki zmian w obszarze kultury:

- a) Zwiększenie budżetu instytucji kulturalnych miasta.
- b) Współpraca z młodzieżą w zakresie wyboru repertuaru oraz organizowanych wydarzeń kulturalnych.
- c) Rozwinięcie oferty edukacji kulturalnej w mieście oraz stworzenie polityki kulturalnej miasta.
- d) Zwiększenie motywacji młodych artystów, przez fundusz stypendialny oraz równe traktowanie osiągnięć artystycznych i dydaktycznych.

3. Rynek pracy oraz przedsiębiorczość młodych

Brak atrakcyjnych perspektyw dla rozwoju zawodowego, niedostatek dobrze płatnych miejsc pracy dla młodych czy brak stabilnego gruntu dla rozwoju ich przedsiębiorczości – to dość często wymieniane w dyskursie publicznym problemy Tarnowa, które przyczyniają się do zjawiska depopulacji miasta oraz osłabiania jego funkcji społeczno-gospodarczych. Dlatego budując „Strategię rozwoju polityki młodzieżowej” należy mieć na względzie, że kwestia wspierania młodzieży na rynku pracy oraz rozwoju przedsiębiorczości młodych powinna być ustawiona w centrum zainteresowania zarówno państwa, jak i samorządu terytorialnego, obok takich kluczowych elementów jak dobra edukacja czy przyjazna przestrzeń do życia dla młodych.

Co więcej, młodych mieszkańców należy postrzegać jako jeden z tych zasobów, na których powinna opierać się strategia kreatywnego i przedsiębiorczego miasta czy regionu, z uwagi na duży potencjał innowacyjny, tak ważny we współczesnej gospodarce opartej na wiedzy, nowych technologiach i kompetencjach cyfrowych. Potwierdzają to nie tylko wyniki prowadzonych badań naukowych ale także przykłady spektakularnych sukcesów młodych polskich przedsiębiorców i założycieli startup-ów (np. Mateusza Macha z Łęborka – 19-letniego twórcy komunikatora dla niesłyszących Five App, wyróżnionego przez amerykańskiego Forbesa) które pokazują, że w już w młodym wieku można osiągnąć wysoką pozycję nawet na globalnym rynku.

Badania naukowe potwierdzają, że młodzi Polacy (należący do tzw. generacji „Z”) chcą działać. Z ogólnopolskiego raportu „Badanie przedsiębiorczości wśród młodzieży” z 2017 r., przygotowanego przez Akademię Liderów Fundację dr Bogusława Federa, wynika, że uczniowie szkół średnich:

- 1) myślą o prowadzeniu własnej działalności gospodarczej;
- 2) chcą samodzielnie podejmować decyzje zawodowe i więcej zarabiać,
- 3) są przekonani, że przedsiębiorczości można się nauczyć.

Jednocześnie przyznają, że kluczową kwestią jest wsparcie w zdobywaniu potrzebnej wiedzy. Potrzebuje tego blisko 40% badanych uczniów, którzy wskazali w ankietach swoje luki edukacyjne oraz brak doświadczenia.

Dlatego lokalna polityka gospodarcza powinna iść zarówno w kierunku wspierania miejsc pracy dla młodych (mając na uwadze wyzwania i uwarunkowania współczesnego rynku pracy, m.in. rozszerzanie wieku aktywności ekonomicznej w górę i w dół, większe zagrożenie bezrobociem osób poniżej 25. roku życia) ale równolegle należy kierować maksymalny nacisk na tworzenie klimatu rozwoju przedsiębiorczości wśród młodych, organizując narzędzia jej wspierania oraz prowadząc również w skali lokalnej edukację z zakresu przedsiębiorczości i innowacji.

Dodatkowo dla borykającego się z negatywnymi zjawiskami społeczno-gospodarczymi Tarnowa, niezbędnym wydaje się zbudowanie kredytu zaufania wśród młodych oraz odbudowanie wizerunku miasta atrakcyjnego do życia dla młodych; tak aby po zakończonej edukacji (czy już w jej trakcie) młodzi ludzie (rodowici mieszkańcy oraz zamiejscowi uczniowie i studenci) chętniej niż obecnie podejmowali ryzyko startu zawodowego czy biznesowego w Tarnowie. W tym zakresie zasadnym jest także opracowanie i wdrożenie konkurencyjnego w stosunku do innych miast pakietu zachęt

czy bonusów dla osób decydujących się na zamieszkanie w mieście, obejmujących różnorodne elementy życia miejskiego.

Obecne formy wsparcia młodzieży w obszarze zatrudnienia i przedsiębiorczości w Tarnowie

a) Instrumenty rynku pracy, stosowane przez Powiatowy Urząd Pracy

Zadania związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych, w tym osób młodych, należą przede wszystkim do obszaru działania publicznych służb zatrudnienia. Operacyjnie zadania te realizowane są przez Powiatowe Urząd Pracy, który ma do dyspozycji szereg narzędzi służących do tego, aby umożliwić i ułatwić osobom bezrobotnym skuteczne wejście lub powrót na rynek pracy. Wśród wielu tego rodzaju instrumentów promocji zatrudnienia istnieje zestaw narzędzi wsparcia dedykowanych specjalnie dla młodych bezrobotnych w wieku do 30 lat, a mianowicie:

- bon szkoleniowy,
- bon stażowy,
- bon zatrudnieniowy,
- bon na zasiedlenie,
- refundacja składek na ubezpieczenia społeczne dla osób podejmujących pierwszą pracę.

Z pozostałych form wsparcia bezrobotnych przez PUP na czoło wysuwa się dofinansowanie do prowadzenia działalności gospodarczej, będące według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, najbardziej efektywnym środkiem aktywizacji bezrobotnych w kraju. Dodatkowo PUP oferuje wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (przykładem jest projekt „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnowskim i m. Tarnów – Młodzi na start” z EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020) czy Krajowego Funduszu Szkoleniowego (z którego finansowane są projekty przedsiębiorców mające na celu podnoszenie kwalifikacji przez pracowników).

Aktualnie realizowana jest edycja projektu „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie tarnowskim i mieście Tarnów (III) - Młodzi na start”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Poddziałanie 1.1.2 Wsparcie udzielane z Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Okres realizacji projektu to: 1 stycznia 2017 do 30 lipca 2018 r. Budżet projektu wynosi 18.816.135,77 zł. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych w wieku od 18. do 29. roku życia, zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP w Tarnowie, zakwalifikowanych do profilu pomocy I (tzw. bezrobotni aktywni) lub profilu pomocy II (tzw. wymagający wsparcia), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu. Projekt jest skierowany do 1.570 osób bezrobotnych, w tym 850 kobiet, poniżej 30 roku życia, zarejestrowanych w PUP, w tym w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych. Osoby bezrobotne w ramach projektu zostaną objęte kompleksowym i indywidualnym pośrednictwem pracy w zakresie wyboru oferty pracy zgodnie z kwalifikacjami i kompetencjami lub/i poradnictwem zawodowym w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Ponadto, w ramach projektu planuje się organizację: staży, szkoleń w zakresie prowadzenia własnej działalności gospodarczej,

jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, subsydiowanego zatrudnienia (prace interwencyjne), bonów na zasiedlenie oraz szkoleń zawodowych.

b) Działalność instytucji miejskich

Urząd Miasta Tarnowa realizuje zadania z zakresu wspierania przedsiębiorczości (w tym młodych) poprzez Wydział Rozwoju Gospodarczego, który odpowiada m.in. za:

- tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- inicjowanie rozwiązań pro biznesowych,
- współpraca i dialog z instytucjami otoczenia biznesu,
- obsługa i wsparcie przedsiębiorców,
- edukacja proprzedsiębiorcza.

Codzienna obsługa firm realizowana jest poprzez Punkt Obsługi Przedsiębiorców (zakładanie firm, zmiany danych, wyrejestrowanie). Dodatkowo 2 dni w miesiącu pełnione są dyżury na stanowisku doradztwa podatkowego (przez Krajową Izbę Doradców Podatkowych).

Strefa Przedsiębiorcy DESK – działa od września 2015 r. i pełni funkcję darmowej strefy coworkingowej (czynnej 12 godzin w dni robocze). Według danych UMT obsługuje 180 użytkowników stałych. W budynku mieści się sześć stanowisk pracy, sala konferencyjna z zapleczem multimedialnym oraz kolorowa sala do tzw. burzy mózgów. Strefa posiada także pokój do indywidualnych spotkań i zebrań biznesowych.

Instytucją wsparcia otoczenia biznesu jest Tarnowski Klaster Przemysłowy, do którego zadań m.in. należy:

- administrowanie Tarnowską Podstrefą SSE,
- zarządzanie Inkubatorem Przedsiębiorczości,
- indywidualna i kompleksowa opieka nad inwestorami.

Przykłady wspierania przedsiębiorczości młodych, realizowane w ostatnich latach przez instytucje miejskie:

- a) konkurs „Tarnowski Junior Biznesu” – w ramach konkursu studenci i uczniowie przygotowują biznes plan firmy, która mogłaby funkcjonować w Tarnowie z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnego rynku i wpisaniem się w Regionalną Strategię Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020. Celem konkursu jest edukacja przedsiębiorczości oraz kształtowanie postaw pro-biznesowych i innowacyjnych). W III edycji uczestniczyło 75 osób, pula nagród wyniosła 36 000 zł,
- b) konkurs Tarnowska Innowacja – I edycja: 10 uczestników, 54 000 zł; II edycja: wrzesień 2017 r., 57 000 zł; ideą konkursu jest promocja szeroko pojętych innowacji; przyznawane są nagrody w pięciu kategoriach: Promotor, Pionier, Kreator, Kadet i Adept Innowacji. Tytuł Kadeta otrzymuje student tarnowskiej uczelni, natomiast Adepta – uczeń szkoły ponadgimnazjalnej. Nagrodę otrzymuje też macierzysta szkoła ponadgimnazjalna zwycięzcy w kategorii „Adept Innowacji”. W konkursie mogą wziąć udział zarówno mieszkańcy Tarnowa, uczniowie tarnowskich szkół ponadgimnazjalnych, studenci, pracownicy naukowcy, jak i przedstawiciele sektora małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność w mieście.

- c) projekt Spółdzielnie uczniowskie „Młodzi na start” (powstało 5 spółdzielni),
- d) prelekcje wśród poborowych w ramach kwalifikacji wojskowych (edukacja na temat zakładania działalności gospodarczej),
- e) projekt „ABC przedsiębiorczości” (eksperckie wsparcie w zakresie zakładania działalności gospodarczej dla bezrobotnych),
- f) „Miasto Kreatywne Tarnów” – organizacja wydarzenia w zakresie wsparcia przemysłów kreatywnych,
- g) Ogólnopolski Tydzień Kariery – edukacja z zakresu przedsiębiorczości dla uczniów tarnowskich szkół,
- h) Światowy Tydzień Przedsiębiorczości – eksperckie wsparcie w zakresie edukacji i doradztwa.

Przykłady wspierania edukacji zawodowej, realizowane w ostatnich latach przez instytucje miejskie:

- a) promocja oferty tarnowskich szkół technicznych i zawodowych,
- b) organizacja debaty „Biznes – Edukacja – Samorząd” – oczekiwanie i wyzwania tarnowskiego rynku pracy,
- c) współpraca przy uruchomieniu nowych kierunków kształcenia w PWSZ, tj. Inżynieria materiałów budowlanych z elementami wzornictwa (inżynierskie), Automatyka i robotyka (inżynierskie), Praca socjalna (inżynierskie), Komunikacja 2.0 i media społecznościowe (podyplomowe), Prowadzenie i obsługa działalności gospodarczej (podyplomowe),
- d) „Omnibus budowlany” – projekt Zespołu Szkół Budowlanych,
- e) „Kwalifikacje zawodowe sukcesem na rynku pracy” – projekt TCKP.

ANALIZA SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
wysokie kompetencje cyfrowe młodzieży; pozytywne nastawienie do działania i zakładania własnego biznesu	brak konkurencyjnych miejsc pracy dla młodych w stosunku do Krakowa i Rzeszowa,
walory średniego miasta (kompaktowy charakter, dobre skomunikowanie z większymi ośrodkami, relatywnie niskie ceny mieszkań i lokali użytkowych, szerokopasmowy internet)	mały nacisk na edukację przedsiębiorczości, niewielka różnorodność zadań w tym obszarze, stosowanie konwencjonalnych metod wsparcia
wzmocnienie tradycyjnych metod wsparcia PUP dodatkowymi źródłami finansowania (np. program „Młodzi na start”)	brak pakietu zachęt i bonusów dla młodzieży do podjęcia edukacji, a następnie zamieszkania w mieście, obejmującego różnorodne elementy życia miejskiego
istniejące instytucje wsparcia w zakładaniu podmiotów ekonomii społecznej	brak synchronizacji oraz koordynacji pomiędzy poszczególnymi działaniami i instytucjami wsparcia biznesu; brak koordynacji na linii miasto – edukacja – biznes – organizacje pozarządowe

Szanse:	Zagrożenia:
zmiana jakościowa w obszarze zarządzania miastem, stworzenie atrakcyjnej oferty dla młodych do życia w mieście	depopulacja, dalsze starzenie się miasta, odpływ młodych do większych ośrodków
rozwój projektów mających na celu edukację młodzieży w obszarze przedsiębiorczości, wykorzystanie istniejącej infrastruktury organizacyjnej i instytucji wsparcia biznesu	dalsza marginalizacja edukacji w obszarze przedsiębiorczości
rozwój współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi	spadek jakości w obszarze edukacji, pogarszające się wyniki tarnowskich szkół w rankingach

Proponowane kierunki zmian w obszarze przedsiębiorczości młodych:

- a) Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy administracją samorządową, szkołami, uczelniami oraz organizacjami pozarządowymi mającej na celu koordynację działań w dziedzinie edukacji w dziedzinie przedsiębiorczości oraz wypracowanie systemowych rozwiązań,
- b) Wykorzystanie istniejącej infrastruktury organizacyjnej i instytucji wsparcia biznesu, np. Strefy Przedsiębiorcy DESK do edukacji przedsiębiorczości młodzieży,
- c) Również nowoczesnych narzędzi edukacji przedsiębiorczości (np. gry symulacyjne i biznesowe z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, workshopy z udziałem praktyków zarządzania, spotkania z wybitnymi polskimi przedsiębiorcami oraz twórcami uznanych startupów),
- d) Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie praktyk, staży oraz współtworzenie programu dydaktycznego dla młodzieży uwzględniającego uwarunkowania lokalnego rynku pracy,
- e) Współpraca podmiotów działających w dziedzinie edukacji w dziedzinie przedsiębiorczości w realizacji wspólnych projektów oraz wzajemnej promocji działań.
- f) Wciąganie zdolnej młodzieży do zarządzania miastem; wykorzystanie wysokich kompetencji cyfrowych młodych w takich dziedzinach jak: smart city, health city, opieka nad ludźmi starszymi, ekologia, e-mobilność, miejska ekonomia współdzielenia,
- g) Wdrożenie przez samorząd nowych form wsparcia edukacji i zatrudnienia młodych ludzi (np. miejski bon szkoleniowo-stażowy, dodatkowe wsparcie dla zasiedlenia nowych mieszkańców, tanie mieszkania komunalne i lokale użytkowe na wynajem).
- h) Tworzenie atrakcyjnej oferta do życia w mieście (rekreacja, kultura, wygląd miasta, ekologia, wsparcie rodzin) .

4. Partycypacja publiczna

Dwoma podstawowymi formami partycypacji publicznej młodych ludzi jest działalność w organizacjach pozarządowych oraz organizacjach działających w szkołach, czy uczelniach, takich jak np. samorządy uczniowskie, samorządy studenckie, czy Młodzieżowa Rada Miejska. W przypadku działalności w organizacjach pozarządowych, najczęściej odbywa się to poprzez wspieranie

działalności organizacji jako wolontariusz, bądź członkostwo, natomiast z racji wieku oraz braku doświadczenia, rzadziej w formie zasiadania w formalnych władzach organizacji pozarządowych, chociaż i takie przypadki miewają miejsce.

Według stanu na koniec 2016 r., na terenie Tarnowa zarejestrowanych było 351 stowarzyszeń, oddziałów terenowych stowarzyszeń oraz fundacji. W 2016 r. zostało zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym 20 nowych stowarzyszeń i fundacji z siedzibą w Tarnowie (mających osobowość prawną), powstało 5 stowarzyszeń zwykłych, 3 stowarzyszenia rejestrowe zostały likwidowane przez założycieli, a 2 przenieśli swoje siedziby poza granice Tarnowa. Najwięcej organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego działało w sferze kultury fizycznej, kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego, pomocy społecznej i przeciwdziałania patologiom oraz promocji i ochrony zdrowia oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. Gmina Miasta Tarnowa w 2016 r. współpracowała w formie finansowej ze 124 podmiotami.

Nie istnieją dane, na podstawie których można określić w ilu spośród tarnowskich organizacji pozarządowych działa młodzież. Co prawda istnieją (poniżej przytoczone) definicje „organizacji młodzieżowych” oraz „organizacji zrzeszających młodzież”, przyjęte przez największe, ogólnopolskie zrzeszenie młodzieżowych organizacji - Polska Rada Organizacji Młodzieżowych, jednak trudno je odnieść do organizacji nie będących członkami PROM.

Organizacja młodzieżowa – to stowarzyszenie działające na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach lub osoba prawna działająca na podstawie przepisów o stosunku państwa do kościołów i związków wyznaniowych, współzarządzane przez osoby do 35. roku życia, którego co najmniej 2/3 członków jest wieku do 35 lat;

Organizacja zrzeszająca młodzież – to stowarzyszenie działające na podstawie ustawy Prawo o stowarzyszeniach lub osoba prawna działająca na podstawie przepisów o stosunku państwa do kościołów i związków wyznaniowych, która posiada wyodrębnione w statucie struktury organizacyjne, w których co najmniej 2/3 członków jest wieku do 35 lat.

Wolontariat w organizacjach pozarządowych, których działalność obejmuje bardzo wiele obszarów poczynawszy od kultury fizycznej, czy edukacji, a skończywszy na działalności na rzecz osób wykluczonych jest bardzo dobrym początkiem działalności publicznej oraz dobrą okazją do nabycia cennego, zwłaszcza dla młodych ludzi doświadczenia. W celu zwiększenia zainteresowania młodych ludzi wolontariatem wiele miast tworzy centra wolontariatu. Centra te prowadzone są często przez organizacje pozarządowe, lub w ramach instytucji samorządowych. Ich działalność opiera się na pomocy w poszukiwaniu potencjalnych wolontariuszy chcących odbyć wolontariat, a także poszukiwaniu instytucji, czy organizacji, które te osoby przyjmą w charakterze wolontariuszy. Poza tym, często zajmują się one przygotowaniem wolontariuszy, poprzez prowadzenie rozmaitych szkoleń, czy warsztatów.

Przykładem jest tu projekt powołany przez dwie organizacje pozarządowe w pn. Tarnowski Inkubator Wolontariatu, który ma być swoistym pośrednikiem w szukaniu wolontariuszy wśród mieszkańców subregionu tarnowskiego przez organizacje. Ważnym założeniem projektu jest szkolenie i edukacja wolontariuszy oraz wskazywanie drogi organizacjom, aby nie tylko korzystały z zasobów wiedzy wolontariuszy, ale przede wszystkim je rozwijały.

Młodzieżowa rada powiatu/gminy/miasta/dzielnicy to fakultatywny organ samorządu terytorialnego o charakterze konsultacyjnym. Młodzieżowe rady tworzone są przez grupę młodych ludzi, którzy zostali wybrani przez swoich rówieśników w demokratycznych wyborach organizowanych najczęściej w szkołach. Pełnią rolę reprezentacji młodzieży na danym terenie i mają na celu uwrażliwianie władz samorządowych na potrzeby młodych mieszkańców oraz wyrażanie opinii o działaniach organów samorządu terytorialnego w zakresie dotyczącym młodzieży. Młodzieżowymi radnymi są osoby uczące się w gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych, rzadziej uczniowie szkół podstawowych. Pierwsza młodzieżowa rada została utworzona w Polsce w 1990 roku w Częstochowie. Dopiero w 2001 roku, wraz z nowelizacją ustaw samorządowych, do ustawy o samorządzie gminnym wprowadzono art. 5b, formalnie zezwalający na utworzenie młodzieżowej rady gminy. Młodzieżowe rady nie mają statusu organizacji pozarządowej ani nie posiadają osobowości prawnej.

Tarnowski samorząd powołał do życia Młodzieżową Radę Miejską, która z założenia miała być organem konsultacyjnym i opiniodawczym Rady Miejskiej w Tarnowie oraz prezydenta miasta. Jednak rada, która działa już ponad 10 lat podczas swoich V kadencji wydała zaledwie dwie opinie, które i tak nie zostały wzięte pod uwagę.

Młodzieżowa Rada z założenia miała być kuźnią talentów i kadr samorządowych na przyszłość. Powołana została, aby uczyć, kształtować i przygotować młodzież do objęcia sterów miasta w sposób świadomy i odpowiedzialny. Wzorując się na innych miastach Polski, gdzie młodzież ma większe możliwości samodecydowania oraz koordynatorów z dużym doświadczeniem, najczęściej urzędników. W Tarnowie funkcję tę pełnią logopeda oraz pedagog.

Funkcjonowanie Samorządu Uczniowskiego w każdej placówce jest ministerialnie narzuconym wymogiem. Samorządność uczniowska w wielu placówkach uważana jest za nieistotne "zło konieczne", a cierpią na tym ambicje i zdolności społeczne uzdolnionych w tym kierunku uczniów. Podczas gdy Samorząd Uczniowski to doskonałe środowisko, aby realizować projekty i uczyć się umiejętności, których nie można nauczyć się w szkole. Dodatkowym atutem jest fakt, że w każdej szkole samorząd uczniowski złożony jest z założenia z osób najbardziej aktywnych w środowisku szkolnym oraz osób, które chcą pozyskiwać nowe doświadczenia i działać dla dobra całej grupy.

Pozytywne efekty samorządności nie są trudne do zaobserwowania – wystarczy spojrzeć na większe polskie miasta lub za granicę. Młodzież jest dzięki temu bardziej kreatywna, silniej przywiązana do społeczeństwa lokalnego, lepiej przygotowana do potencjalnej przyszłej pracy na rzecz społeczności, odkrywa i rozwija umiejętności pracy w zespole, krytycznego myślenia, realizacji projektów i wiele innych. Tam jednak samorządy uczniowskie są wspierane przez wydziały edukacji, instytucje pozarządowe, a niejako funkcję ich koordynatora, reprezentanta i doradcy pełni Młodzieżowa Rada Miejska. Członkowie mogą brać udział w organizowanych dla nich szkoleniach przez pracowników, dzięki czemu mogą realizować projekty dla całej szkoły. W kilku miastach w Polsce uruchomiono program dofinansowań zadań samorządów, dzięki czemu w budżecie szkoły znalazły się pieniądze na akcje społeczne czy ciekawe projekty edukacyjne skierowane przez uczniów do uczniów.

Funkcjonowanie samorządów studenckich wynika bezpośrednio z art. 202 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi, iż „studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich prowadzonych przez uczelnię tworzą samorząd studencki”. Istnienie samorządu studenckiego jest więc nierozdzielnie związane z istnieniem samej uczelni. Ustawa określa następnie, iż reprezentantem ogółu studentów są organy samorządu studenckiego, których rodzaje, kompetencje i tryb wyboru określa regulamin zatwierdzany przez senat uczelni.

Chociaż kompetencje poszczególnych organów samorządów studenckich z formalnego punktu widzenia odnoszą się wyłącznie do studentów danej uczelni, to wartym podkreślenia jest, iż kompetencje te są dość szerokie i dotyczą współdziałania w podziale środków pieniężnych, sprawowania władzy uchwałodawczej na uczelni oraz decydowania o programie studiów. Niemniej jednak z uwagi na fakt, iż władze samorządu studenckiego reprezentują kilka tysięcy studentów, są przez to ważnym partnerem do dialogu dla władz lokalnych.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
Duża liczba organizacji pozarządowych	Brak lokalnej organizacji reprezentującej NGO
Różnorodność tarnowskiego trzeciego sektora pod względem obszaru działalności	Słaba pozycja MRM w dialogu z władzami samorządowymi
Szanse:	Zagrożenia:
Rozwój działalności inkubatora wolontariatu	Zmniejszanie środków w budżecie Tarnowa przeznaczonych na współpracę z NGO
Rozwój tarnowskich NGO poprzez realizację wspólnych inicjatyw wielu podmiotów	

Proponowane kierunki zmian

- a) Stworzenie płaszczyzny dyskusji oraz współpracy pomiędzy działającymi w Tarnowie organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz młodzieży, Młodzieżową Radą Miasta, samorządami uczniowskimi oraz samorządami studenckimi. Z uwagi na fakt, iż w Tarnowie nie istnieje żadna organizacja, czy organ reprezentujący całe środowisko młodzieży celowym zdaje się jego stworzenie. Poza stworzeniem samego podmiotu, należy określić formę jego pracy oraz płaszczyzny działania. Organizacja taka może działać np. jako porozumienie, analogicznie do Porozumienia Samorządów Studenckich Uczelni Krakowa. Organizacja taka mogłaby zabierać głos w sprawach ważnych dla młodzieży, ale także inicjować współpracę pomiędzy wchodzącymi w jako skład instytucjami lub organizacjami.
- b) Utworzenie centrum organizacji pozarządowych. Jednym ze sposobów na ożywienie starówki może być utworzenie w jednej z miejskich kamienic centrum organizacji pozarządowych, jako jednostki miejskiej zajmującej się kompleksowym wsparciem dla organizacji w mieście. Z jednej strony centrum udzielałoby wsparcia lokalowego (dostępność sal szkoleniowych i

konferencyjnych, infrastruktury technicznej), z drugiej zaś merytorycznego (profesjonalne doradztwo w zakresie możliwości sięgania przez lokalne organizacje pozarządowe po środki z pozamiejskich źródeł finansowania i pomoc w zakresie przygotowywania wniosków, doradztwo w zakresie księgowości, zagadnień o charakterze prawnym), ale także mogłoby być wsparciem dla organizacji i aktywistów chcących rozpocząć działalność w zakresie kultury czy organizacji wolontariatu.

- c) Utworzenie rady działalności pożytku publicznego. Od kilku lat, w Tarnowie nie funkcjonuje rada działalności pożytku publicznego, która mogłaby pełnić funkcję inicjatywną i doradczą w zakresie rozwoju organizacji pozarządowych. W sytuacji, gdy taki organ w ogóle nie funkcjonuje ciężko mówić o jakiegokolwiek roli organizacji społecznych w realizowaniu polityk publicznych w mieście.

5. Sport i rekreacja

Tarnowski sport nie jest w dobrej kondycji. Nie powinny mylić nas jednostkowe sukcesy lokalnych talentów, czy "kupowane" osiągnięcia żużlowców. W mieście – od wielu lat – nie ma spójnej strategii wspierania rozwoju sportu. Szczególnie wyraźnie widać to po wynikach osiąganych w sportach drużynowych i olimpijskich. Tych, w których największa nawet pasja i talent to zbyt mało, by odnosić sukcesy. Pamiętać przecież należy, że dla świadomego społeczeństwa sport i sportowe triumfy nie są celem samym w sobie. Są jedynie wynikiem świadomie zaplanowanego wspierania masowego sportu i rekreacji, szczególnie wspierania sportu i rekreacji młodych ludzi. Przez prawdziwy sukces rozumiemy zdrowych i aktywnych obywateli. Tylko takie społeczeństwo może w przyszłości dać nam mistrzów. Dlatego właśnie, u podstaw tego opracowania leży idea systemowego wspierania rozwoju sportu w mieście.

Mało pozytywny obraz tarnowskiego sportu, jaki wyłania się z poniższej analizy to wynik wielu czynników. Najważniejsze z nich to:

- brak strategii i jednolitej polityki rozwoju sportu w mieście Tarnowie.
- brak koncepcji wykorzystania obecnej infrastruktury sportowej w Tarnowie (tzn. brak profesjonalnego operatora infrastruktury sportowej)
- brak dialogu kluby sportowe – magistrat – środowisko biznesowe
- brak analizy możliwości miasta i regionu do inwestowania i rozwoju sportu (skutkującej brakiem strategii finansowania sportu w Tarnowie)
- nadmierne rozproszenie infrastruktury sportowej dla sportu wyczynowego w Tarnowie skutkujące ponoszeniem nakładów na kilka obiektów zamiast doprowadzenia jednego z nich do właściwego poziomu i użytkowania go przez kilka klubów sportowych jako obiekt miejski
- brak kampanii promującej tarnowskich sportowców oraz zachęcającej do inwestowania w tarnowski sport
- brak modelu sportu w Tarnowie, np. z ukierunkowaniem na klub wiodący i kluby wspierające (sekcje młodzieżowe), co w konsekwencji spowodowało wieloletnie zaniedbania w finansowaniu klubów sportowych w Tarnowie (poprzez świadome zadłużanie klubów sportowych)
- brak bieżącego diagnozowania i rozwiązywania problemów sportu w Tarnowie
- brak wsparcia spółek miejskich dla klubów wiodących w mieście (np. środki transportu, brak umów uprzywilejowanych).

Należy podkreślić, że jednym z obowiązków tak organów administracji rządowej, jak i jednostek samorządu terytorialnego, zawartych w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym jest tworzenie warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych dla rozwoju kultury fizycznej. Współpraca ta może być realizowana przy udziale organizacji pozarządowych.

Biorąc pod uwagę sytuację ekonomiczną Miasta Tarnowa i jego mieszkańców za jeden z najważniejszych celów uznajemy uporządkowanie zarządzania istniejącą bazą rekreacyjną i sportową. Po sporządzeniu pełnej inwentaryzacji obiektów służących sportowi i rekreacji na terenie Tarnowa (dysponujemy takową), należy, uwzględniając stan poszczególnych obiektów, przyjąć właściwą gradację inwestycji modernizacyjnych w celu uzyskania jak najwyższej funkcjonalności, przy jak najniższych nakładach.

Pamiętając, że w ramach m.in. programu „Orlik” wybudowane zostały boiska przy szkołach podstawowych, należy ich wykorzystanie włączyć do realizacji programu. Również wykorzystanie sal gimnastycznych powinno być elementem programu.

Tarnów, wbrew pozorom, ma sporą bazę sportowo-rekreacyjną, jednakże jej wykorzystanie, w tym alokacja środków doprowadziły do sytuacji, że spora część z nich wymaga nakładów na modernizację, lub rewitalizację. Aby to zmienić należy wypracować nowy model współpracy z organami administracji rządowej, placówkami oświatowymi, środowiskiem akademickim oraz klubami i stowarzyszeniami sportowymi.

Zadaniem miasta jest stwarzanie warunków wsparcia dla sportu, aby współpracujące w tej dziedzinie związki i organizacje sportowe miały jak lepsze warunki szkolenia. To zwiększać będzie prawdopodobieństwo odnoszenia znaczących sukcesów przez działające na obszarze miasta związki i organizacje sportowe.

Konieczne jest jasne określenie inwestycji priorytetowych w formie wsparcia dla ograniczonej liczby dyscyplin sportowych. Rekreacja w mieście traktowana musi być systemowo, a nie jak obecnie – interwencyjnie.

Dominującym podmiotem na tarnowskim rynku sportu i rekreacji jest obecnie Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji (TOSiR). Choć zadania, które są mu przypisane sformułowane są w sposób właściwy (patrz poniżej) nie są one w pełni realizowane.

Kolejnym równie ważnym aspektem jest brak zainteresowania promowania turystyki rowerowej, pomimo posiadania Wypożyczalni rowerów w Tarnowskim Centrum Informacji i 9 szlaków rowerowych.

Analiza SWOT

Mocne strony:	Słabe strony:
utalentowana sportowo młodzież	niski poziom finansowania i trudności w

	pozyskiwaniu sponsorów
doświadczeni trenerzy różnych dyscyplin	brak dialogu z przedstawicielami młodzieży w zakresie kreowania polityki miasta w obszarze sportu
Szanse:	Zagrożenia:
różnorodna oferta w zakresie sportu i rekreacji	brak możliwości realizowania kariery sportowej od juniora do seniora w Tarnowie i uciezka utalentowanej młodzieży
położenie umożliwiające uprawianie różnorodnych sportów	duża ilość obiektów sportowych umożliwiających rekreację, nie będących pełnowartościowymi obiektami sportowymi dla sportów wyczynowych

Kluczowe kierunki zmian w obszarze sportu:

- a) Opracowanie spójnej, wieloletniej strategii sportowej, uwzględniającej sport masowy i rekreację oraz wspieranie kluczowych, mających doświadczenie i sukcesy dyscyplin. Dokument taki, na etapie opracowywania zostałby skonsultowany z mieszkańcami i mógłby stanowić podstawę, na której można oprzeć finansowanie zarówno inwestycji sportowych, jak i finansowania działalności klubów sportowych.
- b) Wypracowanie mechanizmów współpracy z lokalnym otoczeniem biznesowym. Byłoby to niezwykle pomocne dla klubów sportowych, które chcą pozyskiwać środki finansowe niezbędne do funkcjonowania.
- c) Wypracowanie mechanizmów umożliwiających nawiązanie dialogu ze środowiskiem młodzieżowym w zakresie kreowania polityki w obszarze sportu i rekreacji.
- d) Wdrożenie wielopłaszczyznowego projektu „Akademia Sportowa”, mającego na celu usystematyzowanie działań Miasta w obszarze sportu. Eliminujący efekt przypadkowości działań i skupienie na ujęciu systemowym przeznaczonym do realizacji perspektywie wieloletniej. Projekt wpisuje się w realizowaną przez Ministerstwo Sportu i Turystyki działania „upowszechniania sportu różnych grup społecznych i środowiskowych” i współpracy pomiędzy biznesem, a społecznością lokalną. Stanowi odpowiedź w jaki sposób należy alokować nakłady w celu osiągnięcia jak najwyższej wartości dodanej, tak w aspekcie finansowym, jak i społecznym. Misją, którą ma realizować Akademia Sportowa jest zachęcenie do uprawiania aktywnych form wypoczynku i rekreacji jak największej liczby młodych. Misja ta będzie realizowana poprzez:
  - realizację wspomnianej strategii i polityki rozwoju sportu i rekreacji w Tarnowie,
  - przekształcenie już istniejącego podmiotu (Tarnowski Ośrodek Sportu i Rekreacji) w operatora infrastruktury sportowej (tj. Tarnowskiego Operatora Sportu i Rekreacji), którego zadaniem będzie koordynowanie działań związanych z utrzymaniem, modernizacją i inwestycjami w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną i infrastrukturę związaną stricte z sportem wyczynowym,

- kompleksowa realizacja kampanii promującej region tarnowski z nastawieniem na promocję tarnowskiego biznesu i tarnowskich sportowców, zachęcająca do inwestowania w regionie z uwzględnieniem inwestycji w tarnowski sport,
  - ciągłą analizę możliwości miasta i regionu do inwestowania i rozwoju działalności związanej z wspieraniem rozwoju sportu (w tym wyczynowego) i rekreacji, której zadaniem będzie opracowanie dynamicznego modelu finansowania tych działań w Tarnowie,
  - rozwój współpracy w ramach dialogu kluby sportowe – magistrat – środowisko biznesowe,
  - stworzenie grupy lokalnych liderów sportu i rekreacji, których działania koordynowane przez UM Tarnowa rozwijać będą właściwe zarządzanie obiektami i projektami sportowym w celu jak najlepszej współpracy ze społecznością lokalną.
- e) Wyznaczenie jednego podmiotu nadzorujący realizację zadań we wszystkich obszarach, np. pełnomocnik ds. strategii w zakresie sportu i rekreacji. Zadaniem jednostki nadzorującej oprócz koordynacji działań winno być sporządzanie w sposób cykliczny (minimum raz na kwartał przeglądów strategicznych stopnia realizacji celów oraz zadań przez poszczególnych wykonawców). Ponadto raz w roku powinno być dokonywane podsumowanie realizacji zaplanowanych działań, z których wnioski powinny być skorelowane z opracowywaniem budżetu miasta na rok następny. Po sporządzeniu przeglądów na podstawie opracowanych wniosków jednostka nadzorująca powinna wskazywać niezbędne działania korygujące.

Autorzy Strategii:

dr Eliza Krzyńska-Nawrocka

Dawid Mik

Michał Ligęski

Filip Olszówka

Tomasz Olszówka

Dawid Solak

Grzegorz Sokołowski